

כתתרי תורה

לק"י • פרשת ויקרא אל משה ה'תשפ"ב ב'של"ג • גליון צ"ו • הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי יפת (חסון) ב"ר רצון חוזה זלה"ה
מרבני שרעב - ט' אדר ב' תשל"ג
רבי דוד ב"ר משה אחרק זלה"ה
רב בית דגן - ט' אדר תשל"ד
רבי סעדיה ב"ר שמעון ברזילי זלה"ה
רבה של גני תקוה - י"ב אדר ב' תשנ"ה
רבי סעדיה ב"ר חיים נדאף זלה"ה
מח"ס עץ החיים - י"ג אדר תרפ"ט
רבי יחיא ב"ר אהרן מעברי זלה"ה
מחכמי ירושלים - י"ג אדר ב' תרע"ט
רבי יחיא ב"ר סעדיה גלעדי זלה"ה
רב ביהמ"ד עטרת ישועה בקרוב, ב"ב - י"ד אדר תשפ"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"ג ודיד ורע אשר שמחת התורה שבלבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, וזה להרביץ תורה ולהעמיר בה, מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליהו אלעזר זצ"ל ביבלח"א הרב צבי בלאט שליט"א • דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב אלעזר עוזרי זצ"ל בן יבלח"א רבי אברהם, הרב זכריה ב"ר יוסף גהסי זצ"ל, הרב ישראל ב"ר יהודה זצ"ל, מרת אורית ב"ר מנחם שרעבי ע"ה, מרת אסתר ב"ר יחיא גרשי ע"ה ומרת יהודית ב"ר יוסף שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א, הרב רפאל אריה בן יחיא שליט"א, הרב ששון בן מרדכי שליט"א ומיכל ב"ר ישי תח"י לרפ"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, ולהצלת ההצלחת אחינו בני ישראל, הנתונים בצרה ובשביה באוקראינה ובשאר גלויותיהם, המב"ה יוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ויזכנו לגאולה השלימה בקרוב, אכ"ר.

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יחיא ב"ר יצחק עומסי זלה"ה - נלב"ע כ"ז אלול התשפ"ב
מנין מצומצם בתענית ציבור והכהן היחיד לא מתענה

א] שאלה: באחד מבתי הכנסיות בארץ במקום שאינם בני תורה, ישנו מניין מצומצם לתפילות שחרית בכל בוקר, ואחד מן המתפללים הוא כהן. והנה בימי תענית ציבור, ישנה מבוכה כיצד יעשו בקריאת התורה, היות והכהן קל בעיניו התענית ואינו מתענה. מאידך, אין כהן אחר להעלותו וגם אין אפשרות לומר לו לצאת מפני שהוא משלים למניין. **תשובה:** פסק מרן השו"ע (סי' תקס"ו ס"ז) כי מי שאינו מתענה לא יעלה לקרוא בתורה וואפילו כשחל בשני או חמישי וכ"ש כשחל ביום רביעי כבשנה זו. ונחלקו האחרונים האם יש איסור לעלות לתורה או רק מנהג (עיין ט"ז שם סק"ז ומג"א סק"ח). **ולמעשה י"א,** שבשעת הדחק כשקראו לו לעלות לתורה ובמקום חילול ה' וכגון שהוא ת"ח שאינו מתענה לאונסו והציבור אינם יודעים] יסמוך על המקילים (משנ"ב ס"ק כ"א). וי"א שמשום ספק איסור ברכה לבטלה, לא יעלה (כה"ח ס"ק מ"ד). **והנה כהן שאינו מתענה צריך לצאת מבית הכנסת בזמן קריאת התורה, כדי שלא יאמרו שהוא פגום כשלא יעלוהו (שו"ע שם). אך אם לא יצא נחלקו הפוסקים, י"א שיעלוהו לתורה לחוש לפגמו (רבבות אפרים ח"ח סי' רפ"ג), וי"א שאין לחוש לפגמו אם לא יעלה, כי הכל יודעים שיש שאינם צמים (וי"א ח"ט א"ח סי' ג' או ג').**

ומרן הגר"י רצאבי שליט"א הורה, כי העיקר שאין כאן איסור לעלות לתורה למי שאינו מתענה אלא מנהג (וכבר כתב כן השת"י ס"ק י"ט) ולכן בשעת הדחק כהנדון שבשאלה, לא יצא הכהן ויעלוהו לתורה ראשון כדינו. **ויש להעיר** שבמקום כזה יש לשים לב, שאין להוציא ספר תורה אכ"כ יש לכל הפחות ששה מתענים (שו"ת עול"י ח"ג סי' קנ"ז או ג').
כיצד מנהגנו בפשיטת המגילה כאיגרת

ב] מנהגנו שהקורא את המגילה בציבור קורא ופושט אותה כאיגרת, ובשאר קהילות המנהג לפשוט את המגילה כולה ואח"כ קוראים בה כשהיא פשוטה מתחילת הקריאה. ולפי מנהגם, המגילה מונחת על התיבה מקופלת דף על דף מסופה לתחילתה, אך לפי מנהגנו המגילה נפשטת עד שהיא תלויה ויורדת עד הקרקע ונראית היטב כאיגרת. **ולכאורה יש לתמוה** שהרי יש כאן בזיון כתבי הקודש, כמבואר בשו"ע סי' שני"ב (סעיף א'). ויש שכתבו, כי בתימן היה הדבר מוכרח, כיון שהקורא את המגילה היה עומד במקומו ומחזיק את המגילה בידו כך שכשהיא פושטה הייתה משתלשלת עד למטה אבל בזמננו שרגילים לקרוא על התיבה, יש לפושטה לכל רוחב התיבה שלא תשתלשל (סביב לשולחן ס' תר"ץ ד"ה קורא ופושט).

אכן מנהגו של מרן הגר"י רצאבי שליט"א לפושטה שתהא תלויה באויר. **והוסיף מרן שליט"א,** שבתמן אף אם הייתה המגילה משתלשלת עד הרצפה, לא היה בזה בזיון כיון שהיה המקום נקי ומכוסה מחצלאות ופעמים היו מניחים שם גם ספרים. **אך בזמננו יש להניח** כיסא סמוך לתיבה, כדי שלא תיגדר המגילה על הקרקע. **וומה שכתב המשנ"ב** שם (ס"ק נ"ז) דאף במה שהמגילה תלויה באויר יש בזיון כתבי הקודש (כמבואר בס' שני"ב ס"א), **נלע"ד** ליישב המנהג, כי שם מדובר שנתגלגל הספר דרך בזיון, משא"כ כאן בקריאת המגילה שהיא נפשטת דרך קריאה ובכך נראית כאיגרת לעין כל, הרי שאין בתלייתה לצד הקרקע בזיון, אלא להיפך 'הוראת הנס' כלשון מרן השו"ע שם בסעיף י"ז.

אמירת פסוקי הגאולה בקריאה לנשים

ג] אעלה בקצרה שאלה שנסאלתי ותשובתה, כאשר קוראים את המגילה לנשים בבית, האם יש להן לכפול את פסוקי הגאולה (איש יהודי וכו') כמו שעושים בציבור. **תשובה:** הנה הטעם שכופלים פסוקים אלו כתב מהר"י"ץ (ע"ה ס"ג ע"ב) טעם על כל פסוק ופסוק שיש בהם משום גאולת ישראל או מפלת המן כיעו"ש. ולפי"ז ומנהגים אלו יש לנהוג אותם רק בקריאת המגילה ציבור, כמו מנהג פשיטת המגילה כאיגרת שכתבו הפוסקים שהוא רק בציבור. **אך בפסוק האחרון שכופלים,** כתב מהר"י"ץ, שהוא כדי לעורר הכוונה לברכה אחרונה. ועוד יש שכתבו על כל הפסוקים שכופלים, שהם כדי לעורר השמחה אצל השומעים וכדי שהקטנים יקשיבו (עיין משנ"ב סי' תרפ"ט ס"ק ט"ז וסי' תר"ץ ס"ק נ"ח). **וא"כ לכאורה יש לעשות כן גם בקריאה לנשים.**

אמנם אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א, כי העיקר הוא שהקורא לנשים ינגן את הפסוקים בניגון המיוחד שנהגו אצלנו שיש בו שמחה, וממילא יתעוררו להקשיב, והנשים לא יכפלו פסוקים אלו ואף בלא ניגון.

האם אשה נשואה חייבת במשלוח מנות ומתנות לאביונים

ד] יש להסתפק האם גם הנשים הנשואות חייבות במשלוח מנות ומתנות לאביונים. ובפשטות נראה שחייבות הן בכל מצוות היום כשם שחייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס. **אמנם מכיון** שרשות בעלה עליה ומה שקנתה אשה קנה בעלה וכן מעשה ידיה שלו, לכאורה לא תוכל לקיים מצוות אלו כי אין לה ממון משלה (נטעי גבריאל פורים ע"מ תקס"א). **עוד י"א** כי ממה שכתוב משלוח מנות 'איש' לרעהו, משמע שאשה פטורה ממשלוח מנות (פר"ח סי' תרצ"ה. ולדבריו אשה חייבת במתנות לאביונים שהרי לא כתוב שם 'איש', ומקבלים ממנה צדקה מועטת כפי שכתוב בסמוך). **מאידך,** הלא בכל התורה איש והוא הדין אשה ואף כאן י"ל בן (פמ"ג שם א"א ס"ק י"ד, שבות יעקב ח"א סי' מ"א). והנה לענין צדקה קי"ל שמקבלים צדקה מועטת מן הנשים ומשערים דבר מועט לפי ממון בעלה (שו"ע יו"ד סי' רמ"ח ס"ה). **וא"כ יכולה לקיים מצוה זו. והלכה למעשה כתבו הפוסקים** (משנ"ב שם ס"ק כ"ה, כה"ח ס"ק נ"ו), כי אף שלא נהגו הנשים הנשואות במשלוח מנות ומתנות לאביונים והעיקר במה שבעלה מקיים מצוות אלו גם בשבילה, מ"מ טוב להחמיר שיתן לה בעלה רשות ותקיים מצוות אלו בעצמה. **וכן דעת מרן הגר"י רצאבי שליט"א** (ע"ה ח"ג סי' קכ"ג ס"ד).

כתר של"א"ש

ויקרא ה' אל משה וידבר אליו מאהל מועד לאמר (א, א).

מודר"ח כסאר זלה"ה בקיץ המזובת, הביא כאן את דברי המדרש, מפני מה מתחילין ויקרא אל משה לתינוקות בתורת כהנים, יתחילו להן מבראשית. אמר הקב"ה, הואיל והתינוקות טהורים והקרבנות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות (ע"י מקורות וביאור מדרש זה, במאמר מעבר לדף). **ומבואר** דלא נחא ליה לומר שבאו ללמדנו רק הנהגה זו עם תשב"ר. **ושמא** טעמו, כי הלא אינו חיוב או תקנת חז"ל, דא"כ היה להם לומר בלשון ציווי או הוראה, וא"כ מאי קמשמע לן.

אלא כתב, באו ללמדנו שנפשפש במעשינו בכדי שנהיה נקיים וטהורים כתינוקות של בית רבן. הואיל ואמרות ה' טהורות (תהלים י"ב, ז), יבואו טהורים ויעסקו בתורה שמלמדת אותנו יראת שמים הנקראת טהורה, שנאמר בה יראת ה' טהורה עומדת לעד (שם י"ט, י). **ע"כ. באור דבריו,** באו ללמדנו, כמו שראוי לתשב"ר טהורים לעסוק בדבר טהור, כך כל עסק בדבר טהור ראוי הוא לאדם טהור, וממילא בכדי לעסוק בתורה שאמרותיה טהורות, עלינו להיות טהורים.

והנה כתב, דהטעם שנקראת התורה 'טהורה' כי היא מלמדת אותנו יראת ה' הנקראת טהורה. שהיא יראת הרוממות שזכו בה אבותינו הקדושים, שבשביל זה בכל התורה כולה קדמה היראה לעשיית המצוות, שלא באה אלא להורות לנו שאין מעשינו רצויין לפני המקום ב"ה, אלא א"כ קדמה להן היראה ע"כ.

ויש לעיין, הלא סיבת טהרתה של התורה היא מפני שניתנה לנו מהשי"ת, ומדוע הוצרך להזכיר ענין היראת שמים. **ונראה** דכוונתו לומר, דיבואו טהורים ויעסקו בטהרות, אי"ז רק ענין סגולי או סמלי, אלא דבכדי לספוג את דרכי תורתנו הקדושה שהיא תורת חיים, חייב האדם להיות ירא שמים, כי אם לא כן, יצרו הרע ימנע ממנו להבין את רצון ה' וילך בשרירות ליבו. **והי"ד** שנוכה לפשפש במעשינו ולטהר לבבנו, ואז נוכח שלבבנו יבין וירצה לאור באור התורה בחינת 'הדר קבלוה מאהבה', אכ"ר. **שבת שלום.**

תחילת הלימוד "ר בספר ויקרא במשנת רבותינו

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מואהל מועד לאבאר (א, א) טעם ראשון, כדי שידעו להקריב כשיבוא המשיח

[א] איתא במדרש אלוגין אלמגני (הקצר והמפסיק) לרבינו דוד בן ישע חמדי הלוי זלה"ה, למה א' דויקרא קטנה, רמו שמתחיל לקטנים מתורת הקרבנות. ולמה, כדי שיהו מקריבין תחילה כשיבוא המשיח והן טהורין, אמרו יבואו טהורין ויתעסקו במטהרים, ע"כ (הובא כאן בת"ש אות ח'). ועיי' כלי יקר כאן). ונראה שהוא טעם אחד כדי שזכו התינוקות הטהורים לעסוק בקרבנות כשיבוא המשיח, לכן מתחילים מתורת הקרבנות. וכ"ה מפורש בילקוט מדרשי תימן (ר"פ ויקרא) ולמה מתחילין התינוקות להתלמד מספר זה, אמר הבי"ה התינוקות טהורים, והקרבנות טהורים, יבוא טהור ויתעסק בטהור, שאם תבוא הגאולה בימימה, יהיו זריזים לעשות.

וביתר ביאור כתב כן במדרש הגדול (רי"ש פרשת צו) דבר אחר, מפני מה מתחילין לתינוקות בקרבנות כדי שידעו סדרי קרבנות וכל העבודות, כדי שתבוא גאולה בימימה ויעלו ויקריבו כסדר, שאין הגליות מתעסקין תחלה אלא בקרבנות וכו' הא למדת שאין מתעסקין תחלה לא במצות שמטין ויובלות ולא בתרומות ומעשרות ולא בבנין ולא בקנין אלא בקרבנות תחלה וכו' לפיכך אין מתחילין אלא בהן ע"כ. מלשון רבותינו הנוכרים נראה, דהתינוקות הטהורים, הם אלו שיעבדו כשיבוא המשיח, ולכך זה הלימוד הראשון הנצרך לכל בר ישראל וההלשון במדה"ג כ'די שתבוא גאולה בימימה' אינו טעם ללימוד זה, אלא הוא נמשך עם סוף הדברים, ויעלו ויקריבו. וקצת צ"ע, דהלא קטנים בודאי אינם כשרים לעבודה (כמבואר בחולין כה, א. וברמב"ם פ"ה מכלי המקדש ה"טו) ואם כן יכולים היו להתחיל בלימוד אחר, ועד שיגיעו לגדלות ילמדו דיני הקרבנות, וצ"ע.

טעם שני, יבואו טהורים ויעסקו בלימוד טהור (ב' ביאורים)

[ב] והנה עוד איתא בילקוט מדרשי תימן שם, ולמה קטן (א' דויקרא), רמו כי קטן ותינוק (ש)מתחילין ללמדן בזה הפסוק, ולמה מתחילין בכך, כי זה שהוא מדבר בקרבנות, גם העולם אינו עומד אלא על הקרבנות ועל הבל פיהם של תינוקות ע"כ. ועיקר ביאור זה נמצא גם במדה"ג שם (וזה הטעם הראשון שהזכיר. וכ"ה בפסיקתא דרב כהנא פ"ז אות ג' בשם רבי יוסה), אמר רבי יוסי מפני מה מתחילין לתינוקות מפרשת תורת כהנים, אם כן יתחילו מפרשת בראשית, אלא אמר הקב"ה, מה התינוקות טהורין אף הקרבנות טהורין, יבואו טהורין ויתעסקו בטהורין ומלשוננו על הטעם דלעיל דבר אחר, מבואר דשני טעמים יש כאן, א' יבואו טהורים ויעסקו בלימוד' טהור (ואולי הביאור כהילקוט דשתיים חשובים שעליהם העולם עומד. אי"נ כמ"ש מורה"ח בקין המזבח, עיי' מעבר לדרך), ב' שידעו להקריב כשתבוא הגאולה].

[ג] ובנוסף אחר איתא בתנחומא (צו י"ד) אמר רבי אסיא, למה הם מתחילים התינוקות של בית רבן ללמוד בספר ויקרא. אלא מפני שכל הקרבנות כתובים בו, ומפני שהם טהורים עד עכשו ואינם יודעים מהו טעם חטא ועון, לפיכך אמר הקב"ה שיהו מתחילין תחלה בסדר הקרבנות יבאו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים, ולפיכך מעלה אני עליהם כאלו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות. והודיעך, שאע"פ שחבר ביהמ"ק אלולי התינוקות שקורין בסדר הקרבנות, לא היה העולם עומד, ע"ש. וכ"ה במדרש רבה (פרשת צו פ"ז אות ג' בשם ר' אסי), ושם יש תוספת טעם בעין יוסף ובפי' מהר"ז, דמכיון והעסק בקרבנות הוא כדמות הקרבה (כמבואר שם לעיל מינה), והקרבנות צריכים להקריבם בטהרה, לכן יבואו תשוב"ר שהבל פיהם טהור בלא חטא, ויעסקו בקרבנות.

טעם שלישי, לימוד זה כהקרבנות קרבן תורה שזכה הילד ללמוד תורה

[ד] והנה משמעות התנחומא דהתינוקות הם מקיימים את העולם בזכות לימוד עניני הקרבנות הנחשבים כאילו הם עומדים ומקריבים קרבנות. ויש להעיר כי מדרש זה הובא גם בכלבו ובמחזור ויטרי (לקמן אות ו') בכלל הסדר לאב המכניס את בנו ללימוד תורה, ושם הלשון 'כאילו הקרבנות לפני קרבן, בלשון יחיד משמע דקאי על האב ובנו. ומצאתי שכתב בספר עלי תמר על הירושלמי (קדושין פ"א ה"ז), כי בפולין שלפני החורבן היה נהוג שעושים סעודה לרגל תחילת לימוד החומש ומזמינים קרובים וידידים ובסוף דבריו שהביא ראיה מהירושלמי (דמאי פ"ה ה"ד), שהיא סעודה חשובה כסעודת מצוה, ע"ש, ופעם שמע בילדותי בדרשת חתן ה'בר חומש סעודה', ביאור יפה לתחילת הלימוד בויקרא, כי בזמן שביהמ"ק קיים היו מביאים קרבן תורה על זכוכי להכניס את הבן ללימוד תורה, וכעת שאין ביהמ"ק קיים, עוסקים בקרבנות, והשי"ת מעלה עלינו כאילו הקרבנו והביא מקור לקרבן כזה מהתוספתא (פאה פ"ג ה"ג), ע"ש]. ומלשון המחזור ויטרי הנזכר, הביא הרב עלי תמר, ראיה לביאור זה דכאילו הקרבנות קרבן קאי על האב שנחשב לו לימוד זה כאילו הקריב קרבן תורה.

מנהג הלימוד לתינוקות בתורת כהנים

[ה] ומנהג זה להתחיל הלימוד בתורת כהנים, מצאנוהו כבר בימי הגאונים, שכן כתב רבינו נסים ב"ר יעקב גאון מקירואן ב'חיבור יפה מהישועה' (פ"ז מתורגם מל"ע), בהיותי עדיין צעיר, שאלתי את הזקן הראש, אבי, הרב ראשון נ"ע בשעה שקראתי לפני פרשת ויקרא, אדוני למה נהגים אנו להתחיל לימוד התינוקות בתורה מויקרא, ואנו מניחים בראשית שהוא ראשית התורה, כלום טוב לו למי שרוצה לקראו בספר שיתחיל לקרוא מאמצעיתו ויניח את ההתחלה. ועיי' ששהשיבו כי בקרבנות אנו מכפרים אשמותינו וכשחבר ביהמ"ק, יבנה מהרה, התקינו אבותינו שנהא מתחילים בקריאת ילדינו מויקרא, מפני שיש בו זכר לקרבנות, ותיחשב לנו קריאתם לפני השי"ת כקרבנות שהקרבנו ובזאת יכופרו לנו רבים מחטאותינו עכת"ד. ובדבריו לא נתפרש איך זה שייך דווקא לתינוקות, וצריך להוסיף ולבאר על דרך מש"כ לעיל אות ג', דמחמת טהרתן לימודם ראוי יותר לכפר וואח"כ הביא ר"ג את הטעם דתינוקות טהורים יתעסקו בטהורים. וכתב שהוא טעם אחר 'אך אין ניגוד ביניהם, והתקינו לימוד זה בגלל שני העניינים כאחד' ע"כ. ומבואר שהבין כי הטעם השני ביאורו הוא כמו שכתבנו לעיל אות ב', וחלוק מהטעם שהביא בשם אביו].

והנה מלשוננו משמע כי כבר משחבר הבית התקינו כך וואכן מהטעמים דלעיל אות א' וג' נראה דאינם שייכים קודם שנחבר הבית, אך לא נתבאר מאימתי. וכבר נזכר מנהג זה במדרש עשרת הדברות (דיבור המשיח) במעשה בחסיד אחד שנתן לו הקב"ה בן יחיד כשהיה בן שבעים שנה, וכיון שהגיע לגיל חמש הוליו לבית המדרש ואמר לרבו, איזה ספר יתחיל בני ללמוד, אמר לו ספר ויקרא. הרי שכן היה מנהגם באותה העת. אמנם אותו חסיד לא חפץ בכך אלא אמר, יתחיל ספר בראשית שהוא שבח להקב"ה, וע"ש כל המעשה איך נתגלגלה לו ישועה בזכות לימוד זה. מעשה זה הביאו גם רבינו נסים גאון (שם פט"ו) בשם 'סיפרו לנו עליהם השלום' ומסיים, ואע"פ שהמנהג הוא שילדינו יתחילו לקרא בתורה בספר ויקרא, לימד זה את בנו ספר בראשית תחילה, בהשראה מאת הי"ת, כדי שיהיה זה סיבה להצלחתו.

[ו] וכן העלו רבותינו הראשונים מנהג זה, הכלבו (פ"י ע"ד) כתב וכשמתחיל ללמוד תורה, מתחילין לו תורת כהנים בספר ויקרא, ועושיין לו סעודה של שמחה, לפי שדומה לאביו כאילו מקריבו לפני הר סיני וכו' ומה שמתחילין לו בספר ויקרא, שכן אמרו ז"ל מתחילין לתינוקות בספר ויקרא, לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורין ויתעסקו בטהרות, ומעלה אני עליכם כאילו הקרבנות לפני קרבן. והביאו הש"ך (וי"ד סי' רמ"א סק"ח), וסיים וכן נהגו עכשיו. וכ"ה במחזור ויטרי (עמ' תרכ"ט). ונענין זה הובא גם ברוקח (סירצ"ה), ונראה שלמדו זה מלשון ויקרא' שיש כאן קריאה והיא הקריאה לתינוקות, ע"ש].

מנהג תימן

[ז] והנה אצילנו בק"ק תימן לא נהגו כן אלא מתחילים ללמד את התינוקות על סדר פרשיות השבוע (כנזכר בעיני יצחק י"ד סי' קס"א אות ז' ד"ה כשמגיע. וכמבואר בסערת תימן דף ק"י, ועיי' דא"ז פרשת אותו שבוע, אלא את פרשת השבוע שלאחריו, ובשב"ק האב שונה עם בנו את הפרשה שמתחילין בה במנחה) ויש ליישב.

וחשבתי ליישב מנהגינו ע"פ דבר חידוש מצאתי לחכם אחד שכתב דהטעם להתחלת הלימוד בתורת כהנים, הוא מפני שרק בימי הקיץ אחר שסר פחד הצינה והגשמים, אז מתחילים להוליך הקטנים אל בית הספר, ולפי סדר הפרשיות להשלים התורה בכל שנה, כמנהגנו, עומדים אז בקריאת ספר ויקרא, וממילא התינוקות בבואם לבית הספר מתחילים לקרות בפרשת השבוע בתורת כהני. והביא זכר לדבר, מדרתנן החזן רואה היכן התינוקות קורין (שבת י"א, א) ע"ש ברש"י (ומגמרא זו ראיה למנהגינו אבשר). והוסיף דמכיון שהנהגה זו היתה מוקשית קצת, שהרי ראוי יותר להתחיל עם הקטנים ספור דברים מבראשית, לא חומר חילוקי דינים בתורת כהנים, לכן ראו חז"ל לייפותו ולסומכו באסמכתא דאגדתא, אף שאין זאת מעיקר הטעם עכת"ד.

אך כשהצעתי דברים אלו לפני מרן הגר"י רצאבי שליט"א, השיבני כי במחכ"ת דבר זה הוא זר ומוזר מצד עצמו. ועוד, שבראשית ימי הקיץ אחר הפסח כבר עברו כמה פרשיות מסדר ויקרא ובהם רובם ועיקרם של עניני הקרבנות. והוסיף, כי הלא נודע לנו ממרה"י"ן זלה"ה (פע"ז ח"ב סי' קמ"ו) ומכמה רבונות, כי לשון מפני מה, באה להורות שידוע השואל כי ישנם שני טעמים לענין זה, ושאלתו איזה מהם הוא הנכון והאמת. שלולא כן לא היה צריך לפתוח בשאלה מפני מה אלא לבאר הענין. וא"כ אם יש מקום לדברי החכם הנ"ל הוא על הדרך הזו, שבאו חז"ל לאפוקי מהא"י טעמא. עכת"ד בקיצור.

מדרכי רבותינו - מוה"ר סעדיה ברזילי זלה"ה

רבינו נולד לאביו בכפר שעב אלציפי שע"י דמת, בשנת התרצ"ג. בהיותו כבן עשר התיתם מאביו, ומחשש גזירת היתומים הוברח עם אחיו הרב שמריהו זצ"ל לעדן. לאחר זמן ממושך זכו לעלות לאה"ק, כאן למדו במדרשיית פרדס תנה, בגיל שלש עשרה עבר ללמוד בישיבת קול תורה, אצל מי שלימים קירבו וחייבו כאב את בנו, הגרש"ו אויערבך זלה"ה. לאחר נישואיו התגורר בב"ב, ובהוראת הקהילות יעקב זלה"ה רכש דירה שאין בה מראות של חילולי שבת אף שהיתה יקרה יותר, באמרו שזה בכלל הוצאות שבת. משגדלה המספחה שכר דירה גדולה אך התגלעו בה בעיות, וכששאל שוב את בעל הקה"י, ענהו, בין כה לא תשאר בדירה זו זמן רב, ואכן כעבור שבעה חודשים (בגיל ל"ב) הציצו לו לעבור ולכהן כרב במושבה גני תקוה, שם ייסד את כולל תורת משה, ובמשך שלושים שנה לא הרפה מעול הרבנות ובד בבד במסירת השיעורים והחברותות הקבועות בכלל, עד לפטירתו. לא קלה היתה רבנותו שם היה עליו ללחום מלחמת ה', פעם כשהטריף איזו בהמה ראה שבעל הבהמה ממאן לקבל את ההכרעה, לקח נפש ושפך על הפרה, כדי למנוע את מכירתה, עד שהגיע למצב שזרקו אבנים לתוך ביתו. תקיפותו היתה במילי דשמיא, אך בטבעו היה מיוחד מאוד במאור פניו, באצילותו ובשמחה שהקרינה על כל סובביו, ופעם אחת ראוהו מסייע בנועם מידותיו לילד קטן ברחוב לסחוב את התיק. ועיי'א.